

33ste zondag door jaar C

Lc. 21, 5-19

Jaren geleden vertelde een vrouw mij hoe ze tijdens de oorlog hier in Eindhoven in een bombardement terecht kwam. Ze vluchtte met vele anderen naar een schuilkelder, maar daar was het in zekere zin al even hels als buiten: een enorme paniek, mensen die aan het huilen en schreeuwen waren, zoekend naar elkaar. Kortom: één grote chaos. Ze dacht bij zichzelf: ik moet iets doen want anders vallen hier doden, maar wat...? Ze is heel rustig en hardop beginnen bidden: het Wees Gegroet. En tot haar grote verwondering namen de mensen rondom haar dat gebed over, de één na de ander, tot de hele schuilkelder aan het bidden was terwijl boven hun hoofden de bommen vielen. Had dat gebed het bombardement plots tegengehouden? Nee. Maar het deed wel iets anders: het bracht de mensen tot bedaren, het bracht rust.

Kort na de oorlog is bij sommige theologen de zgn. “God-is-dood-theologie” ontstaan. Door hetgeen er allemaal gebeurd was met het nazisme vonden sommigen het niet meer geloofwaardig om nog te spreken van een God die zich om mensen bekommert. Dus verklaarden ze God dood, want als er een God zou zijn, dan had dit niet kunnen gebeuren.

Het is in zekere zin niet aan mij om daar een oordeel over te vellen: ik heb die ellende niet meegemaakt. Maar het doet me wel denken aan de waarschuwing van Jezus in het Evangelie van vandaag: “Weest op uw hoede dat ge niet in dwaling gebracht wordt.” Het is een bekend fenomeen: maak mensen bang, écht bang, en ze kunnen rare streken uithalen. En in zo 'n situatie is een “goede God” of “lieve Heer” een gemakkelijk doelwit om op te schieten: er zijn dan immers meer vragen te stellen dan dat er antwoorden zijn.

Wat zou Jezus' bedoeling nu geweest zijn met die opsomming van allerlei rampen: oorlogen, geweld, strijd, aardbevingen, hongersnood, pest enz.? In ieder geval geen bangmakerij. Een godsdienst die terreur als boodschap heeft is niet te vertrouwen: wie het schoentje past trekke het aan... Wat was zijn bedoeling dan wel? Misschien deze twee dingen.

Op de eerste plaats: realiteitszin. God is geen mascotte of talisman die ervoor zorgt dat zulke dingen ons niet treffen. Geloof maakt niet immuun voor rampen en tegenslag. We hoeven maar naar Jezus' eigen levenseinde te kijken om dat te weten. Maar daar komt ook direct het tweede punt om de hoek kijken: als het kruis uw leven binnenkomt, en vroeg of laat doet het dat beslist, ga er dan niet voor op de vlucht of schop er niet tegenaan, maar probeer verder te kijken. Heb vertrouwen dat God ook dan naast u loopt.

Het voorbeeld van mensen die dat gedaan hebben maakt dan dikwijls nog de meeste indruk, en daarom zou ik willen eindigen met zo 'n voorbeeld. Dietrich Bonhoeffer was een jonge Duitse theoloog van protestantse huize die zich tijdens de oorlog openlijk verzette tegen het nazi-regime. Hij heeft de confrontatie ermee niet opgezocht, maar hij is ze ook niet uit de weg gegaan. Uiteindelijk werd hij in april 1943 gearresteerd en stond hij terecht voor hoogverraad. In juli 1944 werd hij veroordeeld tot de doodstraf. Tot de voltrekking van het vonnis zat hij in verschillende concentratiekampen, als laatste in Flossenbürg. Met Kerstmis 1944, toen hij wist dat hij geëxecuteerd zou worden, schreef hij aan zijn vrouw: "Door goede machten wonderbaar geborgen, verwachten wij getroost wat komen mag. God is met ons in de avond en de morgen, en heel zeker in elke nieuwe dag." Toen hij op 9 april 1945, minder dan drie weken voor de bevrijding van het kamp, terechtgesteld werd, waren zijn laatste woorden: "Dit is het einde, maar voor mij het begin van het leven." Als ge dat in zulke omstandigheden kunt zeggen en geloven, dan hebt ge ook het Evangelie van vandaag begrepen. Amen.

Johan Goris, pastoor